

Marian BUDZYŃSKI, Krystyna CHMIEL, Anna GAJEWSKA

Wybitne reproductory w polskiej hodowli koni arabskich czystej krwi w latach 1970–1995

Outstanding Sires in Polish Breeding of Purebred Arabian Horses in the Years 1970–1995

Lata siedemdziesiąte zapoczątkowały szczytowy okres rozkwitu popularności koni arabskich wyhodowanych w Polsce. Z roku na rok rosły ceny osiągane na aukcjach, wzrastała liczba championatów zdobywanych przez nie na różnej rangi pokazach w wielu krajach świata (7). Od r. 1979 narodowe championaty koni arabskich rozgrywane są także w Polsce. Wzrasta również ranga wyścigów jako próby dzielności tej rasy.

Na wyprodukowanie materiału o tak dobrej jakości największy wpływ miały niewątpliwie używane w tym okresie reproductory (2). 25 lat to okres na tyle długi, aby dokonać próby oceny reproductorów kryjących w polskiej hodowli koni arabskich pod względem zdolności do przekazywania najbardziej pożądanых cech: pokroju, przydatności hodowlanej i wartości użytkowej.

MATERIAŁ I METODY

Materiał badawczy pracy stanowią ogiere czystej krwi arabskiej użytkowane w polskiej hodowli w latach 1970–1995, w tym także te, u których na badany okres przypadła przynajmniej część ich kariery hodowlanej. Oceny ogierów dokonano według czterech kryteriów: 1) liczby championatów i wicechampionatów Polski, zdobytych przez potomstwo badanego reproductora w badanym okresie; 2) liczby synów użytych jako reproductorów w polskiej hodowli; 3) liczby córek wcielonych do stada matek w polskiej hodowli; 4) wyników prób dzielności potomstwa badanego ogiera, wyrażających się średnią wartością współczynnika powodzenia na sztuce.

Do wszystkich porównań brane były te reproductory, które w badanym okresie spłodziły przynajmniej 5 sztuk potomstwa odpowiadającego założonym kryteriom. Średnie wyniki prób dzielności potomstwa badanych ogierów porównywano między sobą, przeprowadzając analizę wariancji, podając wartość odchylenia standardowego oraz minimalne i maksymalne osiągnięte przez nie wielkości Wp. Porównując grupy ojcowskie pod względem wyników prób dzielności, wyszczególniono także procentowy udział osobników o Wp > 1,00 w tych grupach.

OMÓWIENIE WYNIKÓW

OGIERY — OJCOWIE CHAMPIONÓW

W okresie istnienia Polskich Narodowych Pokazów Koni Arabskich Czystej Krwi, czyli w latach 1979–1995, tytuły championów i wicechampionów zdobyło potomstwo 34 ogierów (3). Dla wielu spośród nich były to sukcesy sporadyczne, można było natomiast zaobserwować pewne prawidłowości. Wyodrębniła się grupa ogierów, których potomstwo szczególnie często uzyskiwało championaty i wicechampionaty. W tab. 1 wyszczególniono te, których progenitura osiągnęła dwa pierwsze miejsca na pokazach przynajmniej pięciokrotnie.

Ogierów takich znalazło się 6 (tab. 1). Na pierwszym miejscu trzeba tu postawić og. Palas s. 1968 (Aswan-Panel), którego potomstwo łącznie zdobyło 16 championatów i wicechampionatów, w tym 10 tytułów championa. Drugie miejsce pod względem łącznie zdobytej liczby tytułów, 13, zajmuje og. Probat gn. 1975 (Pohaniec-Borexia), przy czym częściej, bo w 9 przypadkach, były to wicechampionaty. Bandos s. 1964 (Negativ-Bandola) był ojcem championów i wicechampionów w 12 przypadkach.

Tab. 1. Ogierzy — ojcowie przynajmniej pięciu zwycięzców Polskich Narodowych Pokazów Koni Arabskich w latach 1979–1995

Sires of at least five Polish National Champions or Reserve Champion Arabian Horses in the years 1979–1995

Lp.	Ogier	Liczba championatów Polski				Liczba wicechampionatów Polski				Łącznie
		kl. młodszych	kłacz	ogierów	razem	kl. młodszych	kłacz	ogierów	razem	
1	Palas s. 1968 (Aswan-Panel)	3	5	2	10	1	4	1	6	16
2	Probat gn. 1975 (Pohaniec-Borexia)	—	1	3	4	3	3	3	9	13
3	Bandos s. 1964 (Negativ-Bandola)	4	2	2	8	1	1	2	4	12
4	El Paso gn. 1967 (Czort-Ellora)	—	—	2	2	1	—	5	6	8
5	Celebes gn. 1949 (Witraz-Canaria)	—	3	1	4	—	2	1	3	7
6	Eukaliptus s. 1974 (Bandos-Eunice)	1	2	—	3	2	2	—	4	7

Znamiona prawidłowości ma fakt, że Palas częściej był ojcem championek w klasie kłacz starszych, Bandos — młodszych, a Probat — ogierów. Może to świadczyć o tempie rozwoju potomstwa tych reproduktorów bądź przekazywanym przez nie występowaniu określonych trzeczorzędnych cech płciowych. Na uwagę też zasługuje zjawisko, że dopiero na trzecim miejscu w tym rankingu znalazł się ogier wyhodowany w Polsce.

OGIERY — OJCOWIE REPRODUKTORÓW

W badanym okresie jako ogierzy czołowe w hodowli czystej krwi użytkownicy byli synowie 37 ojców (5, 6). Spośród nich ocenie poddano tylko te ogierzy, które zostały ojcami przynajmniej 5 reproduktorów. Ogierów takich znalazło się 6 (tab. 2).

Tab. 2. Ogierzy — ojcowie przynajmniej pięciu reproduktorów użytkowanych w badanym okresie w polskiej hodowli koni czystej krwi arabskiej
Sires of at least five stallions used as leading sires in Polish breeding of purebred Arabian horses in the years 1970–1995

Lp.	Ogier (nazwa, maść, rok ur., pochodzenie, hodowca)	Ród męski	Rodzina żeńska	X
1	Probat gn. 1975 (Pohaniec-Borexia) Blommeröd, Szwecja	Kuhailan Afas or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Scherife or. ar. imp. 1902 do Babolnej	11
2	Bandos s. 1964 (Negativ-Bandola) SK Janów Podlaski	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Mlecha or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	7
3	El Paso gn. 1967 (Czort-Ellora) SK Janów Podlaski	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie	7
4	Palas s. 1968 (Aswan-Panel) Tiersk	Saklawi I, Egipt	Selma 1865, Egipt	7
5	Banat gn. 1967 (El Azrak-Bandola) SK Janów Podlaski	Krzyżyk or. ar. imp. 1876 do Jarczowiec	Mlecha or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	6
6	Celebes gn. 1949 (Witraz-Canaria) SK Albigowa	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie	6

X – liczba synów użytkowanych w polskiej hodowli.

W tym zestawieniu na prowadzenie wyszedł dzierzawiony ze Szwecji og. Probat, ojciec 11 reproduktorów. Zważywszy, że w poprzednim rankingu również zaznaczył się on jako „ojciec ogierów”, może to świadczyć o określonym rodzaju jego prepotencji indywidualnej. Na tej podstawie można założyć, że poprzez tego ogiera dokonana została restytucja w Polsce zagrożonego wygaśnięciem rodu Kuhailan Afas or. ar. (4, 8). Drugie, trzecie i czwarte miejsce *ex aequo* zajmują ojcowie 7 synów: El Paso gn. 1967 (Narodowy Champion USA, zdobywca dla Polski rekordowej ceny 1 mln dolarów) oraz wspomniane uprzednio Bandos i Palas.

OGIERY — OJCOWIE MATEK

Stado matek jest z reguły dużo liczniejsze niż liczba potrzebnych reproduktorów, a klaczy wcielonej do hodowli stawia się niższe wymagania niż kandydatowi na ogiera czołowego. Stąd też i ogierów, które dały do hodowli 5 lub więcej klaczy stadnych, znalazło się aż 38 (5, 6). Podobnie jednak, jak i w dwóch poprzednich klasyfikacjach, wyodrębniła się tu ścisła czołówka, którą dzieli od reszty duży dystans (tab. 3).

Na pierwsze miejsce jako ojciec matek wysunął się og. Palas, który i w championatach dał najwięcej zwycięskich klaczy starszych. Wcielono po nim do hodowli 75 klaczy. Drugie miejsce, z 68 córkami, zajmuje Bandos, a trzecie Probat, ojciec 67 matek stad-

Tab. 3. Ogiery — ojcowie przynajmniej pięciu matek wcielonych do polskiej hodowli koni czystej krwi arabskiej w badanym okresie
Sires of at least five mares put to stud in Polish breeding of purebred Arabian horses in the years 1970-1995

Lp.	Ogier	Ród męski	Rodzina żeńska	X
1	Palas s. 1968 (Aswan-Panel)	Saklawi I, Egipt	Selma 1865, Egipt	75
2	Bandos s. 1964 (Negatiw-Bandola)	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Mlecha or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	68
3	Probat gn. 1975 (Pohaniec-Borexia)	Kuhailan Afas or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Scherife or. ar. imp. 1902 do Babolnej	67
4	El Paso gn. 1967 (Czort-Ellora)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie	35
5	Negatiw s. 1945 (Naseem-Taraszcza)	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Gazella or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	35
6	Celebes gn. 1949 (Witraz-Canaria)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie	31
7	Gwarny s. 1953 (Amurath Sahib-Gwara)	Bairactar or. ar. imp. 1817 do Weil	Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie	27
8	Pepton s. 1977 (Bandos-Pemba)	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Szamrajówka ur. ok. 1810 w Białocerkwi	23
9	Partner s. 1970 (Eleuzis-Parma)	Ilderim or. ar. imp. 1900 do Sławuty	Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie	22
10	Banat gn. 1967 (El Azrak-Bandola)	Krzyżyk or. ar. imp. 1876 do Jarczowiec	Mlecha or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	21
11	Eternit s. 1976 (Bandos-Etna)	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie	15
12	Burkan s. 1964 (Saladin II-Biruta)	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Sahara or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	14
13	Set kaszt. 1977 (Etap-Sekwana)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Mlecha or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	13
14	Andrut s. 1967 (Negatiw-Andorra)	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Gazella or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	12
15	Elf s. 1963 (Aquino-Ellenai)	Ilderim or. ar. imp. 1900 do Sławuty	Cherifa or. ar. imp. 1870 do Francji	12
16	Gedymin s. 1968 (Gwarny-Gastronomia)	Bairactar or. ar. imp. 1817 do Weil	Gazella or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	12
17	Tallin gn. 1978 (Nabieg-Tałantliwaja)	Bairactar or. ar. imp. 1817 do Weil	Gazella or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	12
18	Tryptyk s. 1965 (Aquino-Tryńcza)	Ilderim or. ar. imp. 1900 do Sławuty	Sahara or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	12
19	Carycyn s. 1961 (Comet-Cerekiew)	Kuhailan Afas or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Mlecha or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	11
20	Ernal s. 1975 (Palas-Engracja)	Saklawi I, Egipt	Cherifa or. ar. imp. 1870 do Francji	11
21	Etap gn. 1971 (Celebes-Etna)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie	11

X – liczba córek użytkowanych w polskiej hodowli.

Lp.	Ogier	Ród męski	Rodzina żeńska	X
22	Melon gn. 1969 (Celebes-Mantyla)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Gazella or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	11
23	Czeremosz s. 1970 (Elf-Czatanoga)	Ilderim or. ar. imp. 1900 do Sławuty	Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie	9
24	Eukaliptus s. 1974 (Bandos-Eunice)	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Sahara or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	9
25	Woroblin gn. 1977 (Gedymin-Warmia)	Bairactar or. ar. imp. 1817 do Weil	Szweykowska ur. ok. 1800 w Sławucie	9
26	Dambor s. 1966 (Badr Bedur-Daszawa)	Kuhailan Afas or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Sahara or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	8
27	Euftrat s. 1970 (Elf-Estebna)	Ilderim or. ar. imp. 1900 do Sławuty	Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie	8
28	Banza s. 1965 (Czort-Bandola)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Mlecha ur. ok. 1845 do Jarczowiec	7
29	Fason gn. 1976 (El Paso-Fladra)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Szweykowska ur. ok. 1800 w Sławucie	7
30	Magnit s. 1969 (Aswan-Magnolia)	Saklawi I, Egipt	Sahara or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	7
31	Ellorus gn. 1972 (Krezus-Ellora)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie	6
32	Krezus gn. 1963 (Czort-Kreolka)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Sahara or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	6
33	Namiet s. 1969 (Salon-Naturszczica)	Ibrahim or. ar. imp. 1907 do Antonin	Sahara or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	6
34	Pepi gn. 1975 (Celebes-Pemba)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Szamrajówka ur. ok. 1810 w Białocerkwi	6
35	Czako sk. gn. 1979 (Banat-Czapelka)	Krzyżyk or. ar. imp. 1876 do Jarczowiec	Mlecha or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	5
36	Embargo gn. 1975 (Gedymin-Emilia)	Bairactar or. ar. imp. 1817 do Weil	Milordka ur. ok. 1810 w Sławucie	5
37	Muharyt gn. 1957 (Witraz-Munira)	Kuhailan Haifi or. ar. imp. 1931 do Gumnisk	Mlecha or. ar. imp. 1845 do Jarczowiec	5
38	Pesennik kaszt. 1979 (Kumir-Pesnia)	Latif or. ar.	Selma 1865, Egipt	5

X – liczba córek użytkowanych w polskiej hodowli.

nych. Widać więc, że pod względem przekazywania cech pokrojowych i produkcji wartościowych koni hodowlanych przodują te same ogiery.

OGIERY — OJCOWIE KONI DZIELNYCH

Do porównania tego wzięto ogiery, których przynajmniej 5 sztuk potomstwa w badanym okresie uczestniczyło w wyścigowych próbach dzielności, osiągając średni Wp na sztukę wyższy od średniej rocznika, czyli $Wp > 1,00$ (1, 9). Takich grup ojcowskich zestawiono 31 (tab. 4).

Tab. 4. Ogierzy — ojcowie przynajmniej pięciu sztuk potomstwa o wartości użytkowej przewyższającej średnią dla roczników urodzenia, użytkowanych w latach 1970-1975

Sires of at least five heads of offspring raced in the years 1970-1975 with the average Cs more than 1,00 per head

Lp.	Ogier	Liczba biegające- go potoms- twa n	Średni Wp na szt.	M_n	M_x	S	Udział w potomstwie koni o Wp > 1,00 (%)
1	Gil 1981 (Probat-Gildia)	9	2,69	0,09	13,08	4,03	55,55
2	Elbrus 1965 (Mir Said-Ellenai)	12	2,20	0,15	4,40	1,41	83,33
3	Engano 1970 (Eleuzis-Engracja)	8	2,17	1,01	6,59	1,84	100,0
4	Melon 1969 (Celebes-Mantyla)	31	2,10	0,20	7,36	1,57	87,10
5	Tryptyk 1965 (Aquino-Tryńcza)	22	2,02	0,00	8,53	1,96	54,54
6	Penitent 1979 (Partner-Penza)	17	1,96	0,00	9,98	2,30	64,71
7	Etnograf 1977 (Engano-Etna)	5	1,94	0,00	3,16	1,31	80,00
8	Krezus 1963 (Czort-Kreolka)	12	1,89	0,32	6,85	1,75	75,00
9	Sabbat 1964 (Czort-Sabellina)	7	1,88	0,54	3,29	1,21	57,14
10	Etap 1971 (Celebes-Etna)	21	1,71	0,00	5,20	1,42	61,90
11	Fason 1976 (El Paso-Fladra)	12	1,66	0,13	8,09	2,15	41,67
12	Elf 1969 (Amigar-Eliza)	16	1,65	0,00	8,52	2,06	50,00
13	Bandos 1964 (Negatiw-Bandola)	110	1,48	0,00	12,62	1,73	49,09
14	Algierczyk 1977 (Engano-Algeria)	11	1,47	0,00	3,70	1,15	54,54
15	Aloes 1973 (Celebes-Algoa)	37	1,46	0,00	4,27	0,78	51,35
16	Eleuzis 1962 (Aquino-Ellenai)	6	1,46	0,70	2,99	0,92	50,00
17	Wist 1973 (Bandos-Wilma)	11	1,35	0,03	5,61	1,53	54,55
18	Banzaj 1965 (Czort-Bandola)	12	1,27	0,00	3,17	0,85	66,67
19	Magnit 1969 (Aswan-Magnolia)	8	1,27	0,00	3,20	1,19	50,00
20	Gedymin 1967 (Gwarny-Gastronomia)	26	1,26	0,00	5,33	1,38	53,85
21	Celebes 1949 (Witraz-Canaria)	53	1,22	0,00	6,17	1,25	50,90
22	Probat 1975 (Pohaniec-Borexia)	112	1,19	0,00	7,79	1,36	42,86
23	El Paso 1967 (Czort-Ellora)	60	1,15	0,00	8,97	1,39	45,00
24	Palas 1968 (Aswan-Panel)	146	1,13	0,00	10,80	1,32	45,21
25	Chazar 1956 (Laur-Celina)	19	1,12	0,15	2,20	0,69	63,15
26	Carycyn 1961 (Comet-Cerekiew)	20	1,11	0,00	2,81	0,72	60,00
27	Dambor 1966 (Badr Bedur-Daszawa)	10	1,11	0,04	2,66	0,77	40,00
28	Embargo 1975 (Gedymin-Emilia)	5	1,11	0,73	1,69	0,37	60,00
29	Eternit 1976 (Bandos-Etna)	21	1,08	0,00	3,45	0,86	38,09
30	Ego 1959 (Comet-Egeria)	15	1,06	0,00	2,57	0,82	33,33
31	Banat 1967 (El Azrak-Bandola)	72	1,03	0,00	7,92	1,22	38,89

Różnice między średnimi Wp na szt. potomstwa poszczególnych ogierów są wysokoistotne.

Jako ojcowie koni dzielnych na pierwszy plan wybiły się ogiery Gil, Elbrus, Engano i Melon. Prawdopodobnie na wynik og. Gil gn. 1981 (Probat-Gildia), ojca stosunkowo niewielkiej grupy potomstwa, miał wpływ rekordowy Wp jego córki, kl. Sarmacja gn. 1986, od Saszetki, wynoszący 13,08. Spośród czołówki reproduktorów, które wslawiły się jako ojcowie koni dzielnych, na uwagę zasługuje Melon gn. 1969 (Celebes-Mantyla), ze względu na to, że wysoka średnia wartość Wp została obliczona dla stosunkowo dużej grupy potomstwa (31 szt.). Ten fakt w połączeniu ze stosunkowo niską wartością odchylenia standardowego ($s = 1,57$), jak i z tym, że aż 87,10% jego potomstwa osiągnęło Wp $> 1,00$, świadczy o dużym wyrównaniu tej stawki pod względem cechy dzielności. Nie towarzyszyła jej natomiast typowa dla arabów uroda, toteż do hodowli czystej krwi użyto tylko niewielu jego córek i ani jednego syna.

Zarówno urodą, jak i dużą osobniczą dzielnością cechował się og. Engano s. 1970 (Eleuzis-Engracja). Jego własny Wp wynosił 2,16 (1), od czego niewiele różnił się średni Wp na sztukę potomstwa: 2,17. Tylko po tym ogierze spośród wszystkich badanych reproduktorów 100% użytkowanego na torze wyścigowym potomstwa miało jednostkowe współczynniki powodzenia większe od średniej rocznika.

Mimo mniejszego lub większego rozrzutu cechy dzielności wyścigowej w grupach ojcowskich różnice między średnimi wartościami dla tych grup we wszystkich przypadkach były statystycznie wysokoistotne.

WNIOSKI

1. Najwybitniejszymi reproduktorami w polskiej hodowli lat 1970–1995 pod względem osiągniętych przez potomstwo tytułów championów i wicechampionów Polski, liczby synów i córek wcielonych do hodowli koni czystej krwi arabskiej okazały się ogiery Palas s. 1968 (Aswan-Panel), Probat gn. 1975 (Pohaniec-Borexix) i Bandos s. 1964 (Negativ-Bandola).

2. Najwybitniejszymi ojcami koni dzielnych wyścigowo w badanym okresie były ogiery Gil gn. 1981 (Probat-Gildia), Elbrus gn. 1965 (Mir Said-Ellenai), Engano s. 1970 (Eleuzis-Engracja) i Melon gn. 1969 (Celebes-Mantyla). Ogiery te w większości nie były jednak ojcami koni urodziwych.

3. Przekazywanie korzystnych cech pokrojowych i użytkowości hodowlanej przez ogiery nie pokrywa się zazwyczaj z przekazywaniem przez nie cechy dzielności wyścigowej.

PIŚMIENNICTWO

1. Budzyński M., Chmiel K.: Rejestr wartości użytkowej polskich koni czystej krwi arabskiej. T. I. Wyd. AR, Lublin 1988; T. II. Wyd. AR, Lublin 1994.
2. Budzyński M., Chmiel K.: Rodowodowa i użytkowa charakterystyka ogierów czystej krwi arabskiej użytkowanych w polskiej hodowli w sezonach rozplodowych 1982–1994. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio EE, vol. XIII, Lublin 1995.
3. Katalog XVII Polskiego Narodowego Pokazu Koni Arabskich Czystej Krwi. Animex, Warszawa 1995.
4. Pankiewicz R.: Wygaste rody męskie w polskiej hodowli koni arabskich. Koń Polski, 5, s. 15, 1986.
5. Pankiewicz R.: The Breeding of Purebred Arabian Horses in Poland in Their Genealogical Charts, 1983–1986. PWRiL, Warszawa 1989.
6. Polska Księga Stadna Koni Arabskich Czystej Krwi (PASB). T. IX–XIII, dod. I i II do T. XIII. PTWK, Warszawa 1975–1994.

7. Pruski W.: Dwa wieki polskiej hodowli koni arabskich (1778–1978) i jej sukcesy na świecie. PWRiL, Warszawa 1983.
8. Raznowiecki R.: Na progu XXI wieku. Kurier Arabski, nr 10–11, s. 14–19, 1995.
9. Wiadomości Wyścigowe. PTWK, Warszawa 1995.

SUMMARY

Under evaluation came purebred Arabian stallions used in Polish breeding in the years 1970–1995. Then numbers of Polish National Championships and Reserve Championships gained by progeny of given stallions, numbers of leading sires and dams put to stud as well as average coefficients of success per head of progeny sired by given stallions were estimated. Paternal half-sibling groups sired by, respectively, 34, 37, 38 and 31 stallions were tested. It was found that positive conformation and reproductive features are not generally passed on by the same stallions as racing abilities.